

مرکز پژوهش‌های مطالعات دریایی

سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتی‌رانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارایه این اثر در سایت SID می‌نماید.

سازمان بنادر و دریانوردی

بسمه تعالی

موضوع مقاله : بیمه دریایی و ماهیت بیمه مسئولیت متصدی حمل و نقل دریایی

بیمه دریایی : نخستین نوع بیمه که از سده های آغازین زندگی بشر مورد عمل قرار گرفته است بیمه دریایی است. هیچ یک از رشته های دیگر بیمه، تاریخی به قدمت، تنوع و غناء بیمه دریایی ندارند. پیدایش نهادی بنام بیمه دریایی اصولاً ناشی از خواست انسان برای جبران خساراتی بود که در نتیجه طوفان یا دیگر خطرهای دریایی به بازرگانان و کشتی داران وارد می شد.

تعریف بیمه دریایی : متداولترین تعریفی که از بیمه دریایی موجود است بدین قرار می باشد : بیمه دریایی عبارتست از عملی که یک طرف قرار داد (بیمه گر) با دریافت حق بیمه از طرف دیگر (بیمه گذار) به نفع او یا به نفع شخص ثالث قبول می کند. این تعهد در صورت وقوع خطری را که در قبال آن مورد بیمه، بیمه شده است، ایفاء می گردد به شرط آنکه خطر مزبور به مناسبت کشتیرانی یا حمل و نقل دریایی تحقق یابد.

قرارداد بیمه : قرار داد بیمه دریایی عقدی است که به موجب آن یک شخص در ازاء گرفتن مبلغ معینی با تعهد به جبران خسارت احتمالی ناشی از خطرات مشخص به شخص دیگر تامین می دهد.

بیمه نامه دریایی : سندی است مکتوب از توافق های بعمل آمده بین طرفین قرارداد بیمه دریایی. بیمه نامه مبین وجود رابطه ای قرار دادی مابین بیمه گر و بیمه گذار است و چهار چوب این روابط را مشخص می سازد.

مهمترین مواردی که بیمه دریایی، موضوع عقد بیمه دریایی را تشکیل می دهد شامل محموله، کشتی، کرایه، حق کمسیون، هزینه های انجام شده در رابطه با حمل و نقل دریایی و سایر موارد می باشد.

علاوه بر این مواردی که توسط بیمه دریایی تحت پوشش بیمه ای قرار می گیرند، جهت بسیار مهم دیگری نیز وجود دارد که مستلزم پوشش تامینی است و تحت عنوان مسئولیت حقوقی مطرح می گردد و آن در مواقعی است که مسئولیت مالکان کشتی ها و متصدیان حمل و نقل در برابر اشخاص گوناگون عنوان می گردد.

بیمه مسئولیت متصدی حمل و نقل دریایی : کشتیرانی تجارت مشکل و پیچیده ای است که در طی آن کشتی، خدمه، مسافران و محمولات در معرض خطرات فراوانی قرار می گیرند و در عین حال مسئولیت های گوناگونی در این رابطه مطرح می گردد به عبارت دیگر موارد زیادی را می توان یافت که مالک کشتی، مستاجر کشتی، متصدی حمل، مالک کالا و خلاصه تمامی اشخاص که بنحوی در امر حمل و نقل دریایی دخالت دارند در مقابل یکدیگر یا اشخاص ثالث مسئولیت پیدا می کنند.

تمامی این موارد تحت پوشش بیمه دریایی قرار می گیرند. بیمه مسئولیت متصدی حمل و نقل دریایی عبارتست از قراردادی که به واسطه آن بیمه گر، متصدی حمل و نقل را در قبال دعاوی خسارت اشخاص ثالث که از مسئولیت حقوقی وی ناشی شده است، بیمه می نماید. در اینجا بیمه گر جبران خسارت اشخاص ثالث را تعهد نمی کند بلکه بدهی احتمالی متصدی حمل را در مقابل اشخاص ثالث که مسئول شناخته می شود و

باید از اموال دارایی خود بپردازد، تعهد می‌کند، که این از افعال غیر عمدی وی در شرایط و موقعیت‌های گوناگون و در قبال افرادی که در راستای انجام وظائف محوله به نحوی با آنان در ارتباط است ناشی می‌گردد و در این تعهد در قبال دریافت وجهی بنام حق بیمه‌گر بوجود می‌آید.

ارائه بیمه مذکور ضروری بنظر می‌رسد زیرا مسئولیت ناشی از خسارات وارد گاه آنچنان سنگین است که نوعاً جبران آن از حدود توانایی مالی متصدیان حمل خارج بوده و اشخاص یاد شده قادر نخواهد بود در کلیه مواقع عواقب ناشی از مسئولیتهای خویش را تحمل نمایند. آنچه در این میان منطقی و قابل قبول بنظر می‌رسد ضرورت بیمه مسئولیت متصدیان حمل دریایی در کنار بیمه باربری کالا به متقاضیان چنین پوشش بیمه‌ای می‌باشد.

علیرغم شباهت بیمه مسئولیت متصدیان حمل و نقل دریایی با بیمه باربری کالا در تحت پوشش قرار دادن خسارت و آسیب وارده به محمولات، ایندو ماهیتاً متفاوت از یکدیگر و هر یک اهداف جداگانه‌ای را تعقیب می‌کند. هدف این نوع بیمه ارائه پوشش در قبال دعاوی خسارتی است که امکان دارد در نتیجه خطا یا اشتباه غیر عمد متصدی حمل علیه وی اقامه شود و وی را مسئول جبران خسارت مذکور قرار دهد. از ایندوست که یکی از این دو پوشش بیمه‌ای برای صاحب کالا ایجاد تامین می‌نماید و دیگری برای متصدی حمل، لذا ارائه همزمان هر دو در بازارهای بیمه امری ضروری و غیر قابل اجتناب بنظر می‌رسد.

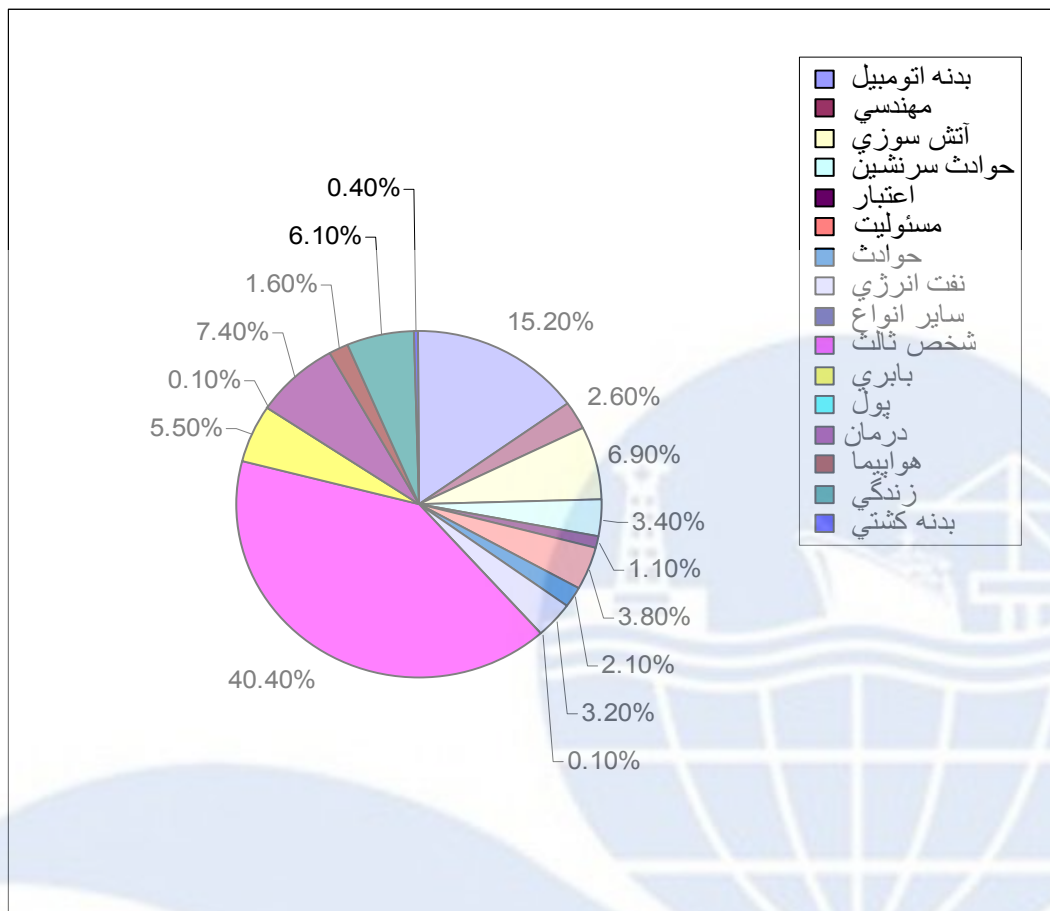
پوشش بیمه‌ای موجب بالا رفتن امنیت روانی در کل جامعه می‌شود و یکی از وظائف دولتمردان و حکومت اینست که به این مهم بیشتر عنایت داشته باشد.

آنچه در بیمه و خصوصاً در بیمه مسئولیت متصدی حمل و نقل دریایی مورد بحث قرار می‌گیرد موضوع خطر و چگونگی جلوگیری از وقوع و ترمیم آثار آن برای دستیابی به تامین و امنیت روانی می‌باشد.

طیف وسیع خطرات در حمل و نقل دریایی محمولات، داشتن تامينی مناسب را در مقابل اینگونه خطرات توجیه می‌کند.

فعالان اقتصادی در کشورهای توسعه یافته ریسکهای بدون پوشش بیمه‌ای را نمی‌پذیرد سرمایه‌گذاری آنها تضمین کافی دارد و فضای مساعدی پیش رو می‌بیند. در مقابل کشورهای در حال توسعه از پوششهای بیمه‌ای کمتر استفاده می‌شود و بنابراین، صنعت بیمه گستره مناسبی برای توسعه ندارد و چنانچه بیمه‌های بازرگانی گسترش پیدا نکنند تاثیر مستقیمی بر کاهش رشد اقتصادی خواهد گذاشت. در حال حاضر تاثیر صنعت حمل و نقل در رشد تولید ناخالص ملی بسیار ناچیز مشاهده می‌شود.

در کشور ایران سهم رشته‌های بیمه‌ای از حق بیمه صادره در صنعت بیمه بصورت ذیل مشاهده می‌گردد.

ICOPMAS

با عنایت به سهم بیمه ای در صنعت , پُر واضح است که صنعت بیمه گستره مناسبی برای توسعه نداشته است حال آنکه رشد بیمه منجر به رشد تولید ناخالص داخلی و رشد نقدینگی و همچنین تاثیر بر رشد تجارت که خود منجر به رشد بیمه , و در نتیجه رشد صادرات , کاهش تورم و رشد اشتغال خواهد شد.

با آرزوی توفیق الهی

موژان باقر زاده
نماینده کد 2022 بیمه ملت
سال 1385

-
1. پایان نامه کارشناسی ارشد خانم پروانه زمانی – دانشگاه شیراز با عنوان بیمه مسئولیت متصدی حمل و نقل دریایی.
  2. پیک بیمه.
  3. فصلنامه بیمه و توسعه.
  4. ماهنامه صنعت حمل و نقل.

ICOPMAS

Marine Insurance and the Essence of Transport Operator Liability Insurance

Mozhan Bagherzadeh

Abstract:

The marine insurance is the initial insurance type which has been applied since the primary century of human life. None of the insurance types have the history as old as marine insurance. The birth of marine insurance was the result of human need to compensate the damages which were the result of storm or other marine hazards. Shipping is a difficult and complicated business in which the ship, crew, passengers and the cargo are subject to various dangers and various responsibilities are mentioned in this regard. In other words, there are numerous situations in which the ship owner, the ship tenant, transport operator and cargo owner and all the people who are engaged in marine transport are responsible for each other or the third person. The above mentioned damages are covered by the marine insurance. The transport operator liability insurance seems necessary since the responsibility for the damages are so heavy that it would be difficult for operators to compensate for it and they can't bear the consequences of their responsibilities. Thus, the transport operator liability insurance should be provided together with the cargo insurance for the insurance clients. The present article introduces various marine insurance types and discusses the necessity of marine insurances especially the transport operator liability insurance.

Key words: transport operator liability insurance, marine insurance, damage, shipping

ICOPMAS